

Motion till riksdagen 2006/07:Kr246

av **Anne Marie Brodén (m)**

Kultur och hälsa

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning kring kulturens betydelse för hälsan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturen och förebyggande folkhälsoarbete och om musikens betydelse i vården.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utsmyckning av sjukhus och kultur på jobbet.

Motivering

År 2001 inleddes ett forskningsprogram som heter Kultur i vården och vården som kultur som är en uppföljning av forskningsprogrammet Kultur i vården visavi vården som kultur. Det består av totalt 24 projekt och 35 forskare är involverade. Totalt 20 miljoner kronor satsas på programmet och både Stockholms läns landsting och övriga intressenter är med och finansierar. Projektet har rönt stor uppmärksamhet både i Sverige och i övriga världen. Även om Stockholm ligger i bräschan har olika delar i landet börjat ta efter och ta lärdom av den forskning som kommit fram. Bland annat har Halland, Östergötland, Region Skåne och Västerbotten satsat på kultur i vården. Men även i andra länder har intresset varit stort, inte minst Norden och då främst i Norge där liknande projekt ligger i startgroparna. En studie visade att musik kunde få patienter att dansa trots att de annars hade svårt att röra sig och utföra vardagliga sysslor, och införandet av en återkommande sångstund visade sig ge en dramatisk effekt på dementa personer. Patienter som annars hade svårt att hitta kom plötsligt springande till sångstunden och visste exakt var de skulle vara. Studien visade att när välkända sånger sjöngs kom minnen tillbaka. Musiken visade sig göra människor gladare och piggare. Det har också gjorts en betydligt större studie omfattande 12 000 personer. Levnadsförhållanden

Fel! Okänt namn på

och vanor hos dessa personer följdes upp under nio år, och då visade det sig att de människor som inte tillägnade sig någon kultur alls hade dubbelt så hög dödlighet under undersökningsperioden som personer som regelbundet ägnade sig åt kulturella aktiviteter. Med kulturell aktivitet avsågs där läsning, musik, bio, kyrkobesök, museibesök etcetera. Även efter att bakomliggande faktorer såsom rökning, sjukdom, inkomst och socialt nätverk räknats bort var dödligheten i den ena gruppen 60 procent högre än i den grupp som tillägnade sig kulturella aktiviteter. De aktiviteter som gav mest tydliga utslag var konstmuseer, bio och konserter.

Människor utsätts idag för mycket stress och press både i hemmet och på arbetet. Den psykiska ohälsan ökar, inte minst hos barn och ungdomar. Kulturen kan vara ett sätt att få ro och vila i en stressad värld. Kulturen kan bli en oas dit människor kan komma för att få kraft för att orka med vardagen och för att må bättre. Betydelsen av kultur både för den allmänna folkhälsan och i direkta vårdsituationer blir alltmer uppmärksammas. Många sjukhus och andra vårdinrättningar intresserar sig numera för kulturens möjligheter att påverka patienternas hälsa. Såväl den nära kulturen, i form av böcker, konst och musik, som den yttre sjukhusmiljön, i form av arkitektur och inredning, påverkar patienter och personal. De flesta konstformer manar till kommunikation och eftertanke, vilket verkar stimulerande för alla människor som befinner sig i sjukhusmiljön. Konsten kan inbjuda till samtal i en påfrestande situation eller verka lugnande i en stressad miljö. Med den forskning som i dag finns ser vi att människor som tillägnar sig regelbundna kulturella aktiviteter har bättre hälsa och lever ett längre liv. Det är därför av största vikt att kulturen används i det förebyggande folkhälsoarbetet.

Människors välbefinnande påverkas av miljön de vistas i. I sjukvården får kultur därför inte enbart handla om att sätta upp en staty vid entréhallen utan kultur måste finnas överallt och vara ett naturligt inslag i byggplaneringen. Policyn i Sverige är att en procent av kostnaden för offentligt byggande ska gå till inköp av konstnärlig utsmyckning. Det är viktigt att detta enprocentmålet tas på allvar. Vårdmiljön ska fyllas med såväl stora som små konstverk, i allmänna utrymmen och i patienternas rum. En viktig del av en byggnad som alltför ofta glöms bort är taket. Att utsmycka ett tak är en smart lösning för att öka välbefinnandet. Att beskåda ett konstverk under tiden man ligger sjuk eller genomgår en behandling kan skapa ett lugn som inte ska underskattas. Detta är inga svåra saker att åstadkomma men lätta att glömma bort. Därför vill jag att byggnormerna ska vara utformade på ett sätt så att kulturen blir ett naturligt inslag i hela boendemiljön.

Musikens kraft för oss människor är fantastisk. De flesta av oss vet vilken effekt musik kan ha för att skapa lugn och inre ro i en stressad vardag, men också vad musik kan betyda för vårt humör när vi är trötta efter jobbet. Musik kan väcka känslor och minnen till liv. Det bör ske en förändring så att alla patienter som så önskar ges möjlighet att lyssna på musik. Möjlighet att lyssna på musik kan betyda oerhört mycket för det allmänna välbefinnandet och resultatet av behandlingen.

Företag kan skattefritt sponsra sina anställda med friskvård för att förbättra hälsan men detta går även att översätta till kulturen. Det bör införas kultur-

Fel! Okänt namn på

checkar i enlighet med det som provats i Falkenbergs kommun i Halland. Det ska vara en skattebefriad löneförmån från arbetsgivaren till löntagaren. Kulturchecken ska inte heller belasta företaget med skatter eller sociala avgifter utan de skattemässiga villkoren ska vara desamma som när företag i dag subventionerar motionsaktiviteter för personalen. Kulturchecken ska vara ett betalningsmedel som kan användas för inköp av till exempel teater, konserter, opera, balett, museibesök med mera. Kulturchecken skulle ge fler människor möjlighet att få del av olika kulturupplevelser, vilket bevisligen har positiva effekter för hälsan.

Stockholm den 30 oktober 2006

Anne Marie Brodén (m)